

Učiteljski

TOVARIS.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli, in velja za celo leto 2 gold. 50 kr., za pol leta 1 gold. 30 kr. Spise in dopise prejema vredništvo, naročnino, oznanila pa prejema in oskerbuje razpošiljanje založništvo.

List 17.

V Ljubljani 1. septembra 1873.

Tečaj XIII.

Pokorščina.

II.

Perva lastnost pokorščine je prostost. Pokorščina v Gospodu je prosta, ker izhaja iz notranjega prepričanja in se zveršuje brez kake vnanje sile. Spolnuje se tukaj Gospodova beseda: „Dal jim bom postavo, ter jo zapisal v njihovo serce“. Od prisiljenja se tukaj ne more govoriti. Nasilstvo je le tam, kjer si dvojna volja nasproti stoji, kjer pa postane volja, mi poprej tuja, moja lastna volja, tam neha nasilstvo in nastopi prostost.

Druga bistvena lastnost take pokorščine je, da je neprestana. Pokorščina si ostane zmirom enaka ali vpričo ljudi, ali v tihi sobi, v vsakem času in pri vsakeri priliki je ena in ista, ker tisti, zaradi katerega smo pokorni, je pōvsod, in njegovo oko spremlja naše pota; v Gospodu pokoren spolnuje njegove zapovedi, naj ga že ljudje hvalijo ali grajajo, ali mu je priležno ali nepriležno, ker vzvišena ljubezen, katera kraljuje v njegovem sercu, vnema ga in mu moč daje, da si odreče tudi to, kar mu je naj bolj drago, ako Gospod zahteva.

Taka pokorščina je pa tudi vesela. Zakaj bi ne? Ker izhaja iz proste volje, in se skazuje temu, katerega duša ljubi, napolnuje serce s sladkim mirom. Tako pokoren čuti v sebi rast dušne moči, in to čutstvo vlija v serce notranji mir. Pokoren pa še živi veselega zaupanja, da tisti, kateri je delo začel, ga bode tudi speljal, tedaj pričakuje blažene prihodnosti. Ali ne zasluži taka pokorščina, da se imenuje popolnoma dovršena pokorščina?

Vendar pri vseh ljudeh ne pride pokorščina do te doveršenosti, menda je nikdo ne doseže ali vsaj malokateri. Pri večini ljudi ostane pokorščina le na prvi stopnji svojega razvoja. — Pokorni so unanji oblasti, katero pred sabo imajo, ta oblast se pa v raznih dobah življenja menjuje. V mladosti so starši in učitelji, katerim so pokorni, ker se boje zažugane kazni, v poznejših letih jih pa priganja k pokorščini kazen, katero napoveduje državna postava. Ves čas svojega življenja ne ravnaajo drugače, kakor da se vklanajo oblasti, katera jim po zunanje meje stavi. — Pri blažjih dušah se pa povzdigne pokorščina do druge stopnje. Ljubezen vodi njih djanje in nehanje; v mladosti ljubijo očeta in mater, poznejo ženo, otroke, sorodovince in prijatelje. Na višji stopnji duševne omike povzdignejo taki se do spoštovanje, ter ljubijo svoj narod, svojo domovino, in sploh človečanstvo, in to jih priganja v djanje, katero sovremeniki spoznajo, potomci pa občudujejo. A le malo jih je, kateri bi se povzdignili še eno stopnjo višej, da bi iz pokorščine do Boga, izviralo vse njih življenje, ker le malo njih se izroča božji delalni moči, iz katere pride taka pokorščina.

A vendar ostane cilj, katerega doseči si gojitelj mora prizadevati, ta, da napeljuje gojenca k tej naj višji stopnji pokorščine.

Nastane pa vprašanje, kakšni so pogoji, da se doseže cilj; pogledjmo pa tukaj naj pervo, kakšen mora biti gojitelj, kateri napeljuje k pokorščini, in kakšna mora biti zapoved, katera pelje k pokorščini.

Iz tega, kar smo pripovedovali od raznih stopinj pokorščine, vidi se samo po sebi, kar se tirja od gojitelja. Da se povzdigne otrok do prve stopnje je treba, da ima gojitelj po unanje neomejeno in popolno oblast nad gojencem.

Sreča je takrat, ako ima gojitelj vso to oblast v svoji osebi, to se namreč kaže v besedi in djanji, v doslednjem ravnanji gojencu nasprot. Ako pa ni tako, in tam kjer primankuje teh lastnosti, mora kdo drugi braniti gojiteljevo veljavo, tedaj vidimo da pridejo premehki gojitelji, ali taki, ki nimajo vso oblast čez otroke, k staršem, da bi jim pomagali otroke krotiti; premehki stariši, kateri si ne vedo pokorščine pridobiti, pridejo pa do učencov, da bi oni posvarili otroke. — Kedar pa otrok ve, da najde potuho pri stariših, ali kje drugej, tedaj pa z b o g o m pokorščina.

Kdor otroke ne more pripeljati do te stopnje v pokorščini, jih bo javolne pripeljal do druge stopnje, še manj pa do tretje.

Da se otrok povzdigne na drugo stopnjo, na kateri uboga iz ljubezni, mora učitelj razen lastnosti, katere pripomorejo k unanji veljavi, imeti tudi take, katere zbujaajo ljubezen pri gojencih.

Tem se prišteva poterpežljivost in postrežljivost; ljudomilost in pravičnost. To se pa najde le v tistih sercih, kjer ljubezen kraljuje.

Ako ima gojitelj še izvrstne dušne darove in zmožnosti tako, da ga more spoštovati odraščen gojenec, povzdigne se v srečnih okolistavah pokorščina do te stopnje, da se gojenec vda iz spoštovanja volji svojega predsednika. Do pokorščine v Gospodu pa napeljuje le tisti, ki sam živi v tej pokorščini, kdor strah Gospodov vsaki dan sam skuša v svojem sercu, in to kar čuti, tudi drugem kaže s besedo in djanjem. Brez božje pomoči to ne gre — a kaj pa se vendar na svetu zgodi brez tiste — a treba je pa tudi tukaj, gorečnosti, resnega prizadevanja in posebne zmožnosti.

Kakor zgoraj rečeno, vprašati se moramo tudi, kakšna mora biti zapoved, da od njej smemo pričakovati, da jo gojenec spolnuje. Troje se tu zahteva. Zapoved mora biti pametna, kratka, in z ozirom na enake reči enotera. Pametna je zapoved, ako je taka, da se lahko spolnuje. Misliti bi sicer imeli, da gojitelji in učitelji kaj drugačnega ne morejo tirjati od otrok, vendar pa ne mara ni odveč, ako vselej preden kaj otrokom ukažemo, prav premislimo je li mogoče otrokom spolnovati, kar od njih tirjamo.

Kar se tiče oblike, je to, da more zapoved kratka biti v malo besedah, kar je mogoče, izražena. Očetovo povelje se navadno bolj na tanko spolnuje, kakor materno; očetova zapoved je navadno kratka, kakor vojaška zapoved. Na dolgo raztegnjena zapoved otrokom daje priliko, vmes jezikati; pri kratkem povelji ni mogoče.

Enoteroost, tretjo lastnost zapovedi razumemo tako, da mora biti v soglasji in zvezi z zapovedi, katere namreč kdo drugi daje otroku. Te enoteroosti ni, kedar oče prepoveduje, kar mati zapoveduje, kedar šola zahteva, kar dom odrekuje. Očividno je, da tak otrok nima jasnosti in miru, to pa je vendar neogiblji pogoji pokorščine. Obžalovati je, ako je tako razpertije v družini, kedar si pa šola in dom tako nasprotujeta, je pa naj bolje, da se tudi po unanje ločita.

Nekaj o ribjem življenji.

(Konec.)

3. Posebne lastnosti rib. Nekatere ribe so jako radovedne, nekatere boječe, druge zvite, lene, močne in tudi hudobne.

Med radovedne ribe prištevamo: belice, ribe rudečih plavut, mreene; jako boječe so: klin, androga; zvite so: som, linj, jegulja, karp in piškur. K lenim ribam pa prištevamo: koroslja, karpa in soma; jako močne so jegulje, ščuke, linji in lovrata. Hudobne so ščuke in okunovci. Som čaka po več ur dolgo svojega plena, igraje se s svojimi berkami,

in tako privabi male ribice, ktere potem eno za drugo v svoje nenasitljivo žrelo spravlja, stoje pri miru in ne ganivši se. Spravi se pa toliko globoko, da ga ribič z mrežo prav težko ali skoraj doseči ne more. Ščuka priplazi se celo na mokre njive, in čaka, da ji je le herbet malo z vodo pokrit, na mastno žabo. Linj gre, kakor hitro sluti najmanjšo nevarnost, na dno, rije z glavo po blatu, da vodo skali, in se tako reši nevarnosti. Jegulja tudi tako dela, kakor linj. Svoje skrivališče in stanovanje ima navadno na dnu vode v globini cevi enaki, ktera je na dve strani odperta, in v ktero se skrije, kadar jej nevarnost preti. Karp se poslužuje druge zvijače, da svojemu sovražniku uide. Kakor hitro čuti, da se je voda vsled veržene mreže ali vesla zazibala, teče na najbolj zunanji breg vode, kjer se potem brezskerbno kratkočasi. Ako se pa čuti vkljub vsej svojej zvijači vendar le vjetega, si najprej prizadeva, da pride v mreži na poveršje vode; potem plava na najzunajših roboh mreže, izbere si pripravno mesto, kjer poskuša potem iz mreže poskočivši ulti, kar se mu tudi dostikrat posreči. Ako se verže karpu kaka vaba n. pr. kruh ali kaj družega, ga poželjivo požre; ako je pa vaba na terniku, jo ogleduje najprej od vsih strani, tudi dostikrat povoha, potem jo pa z plavutami loputne na stran, toda ne okusi je pa kar nič. Ako ga je pa vendar lakota zapeljala, da je vabo vzel ter se čuti vjetega, verže se in poskoči kakor ščuka po en vatel visoko nad vodo, da se mu dostikrat posreči nit ali vervico pretergati, in tako ubežati. Vjeta riba, ki je pa ušla, se potem težko kedaj še vjame. Med vsemi ribami je pa naj bolj divja, kožel. Kadar je soparno vreme, so navadno vse druge ribe trudne in bolj mirne, kožel dirja prav po divjaški okoli med ribami. Toda ribe kmalo spoznajo, da tega ne dela iz požrešnosti, ampak zavoljo dolzega časa; brez strahu se kmalo zopet zberó, pa jih kmali potem zopet vsaksebi spodi.

4. Ploditev ali plemenitev.

Vse ribe se dersté le enkrat na leto, navadno pomladi ali poleti; nektore pa tudi, kakor postervi, po zimi. Takrat so ribe v tropih skup ter pridejo iz globočine verh in na kraj vode, kjer odložé svoje ikre. Veča potovanja v posebnih časih nekterih sladkovodnih rib, post. lososa, potem potovanja v velikih tropih nekterih morskih rib, post. sardel, sledov (slanikov) in tune, imajo povečema razlog v plemenilnem nagonu. Navadno se godi ploditev tako, da spusté ribe, ki plavajo, samice in samci pomešane v večih ali manjših tropah skup, ikre in mleku podobno seme v vodo, in da ta posreduje oplodbo. Ikre, ki so prišle v dotiku s tem belim semenom, so v kratkem popolnoma oplodene, in treba le pripravnega kraja in pripravne vode, da se za mesec dni izvalé iz njih male ribice.

Kadar je čas drestenja pretekel, se družba loči in nje udje se več ne poznajo. Vse drugače pa je pri velikih ribah, posebno pri roparicah. Te se pa že dolgo prej eno drugo poiščejo in spoznajo, in dasi ravno ne živé v bližnji dotiki, kajti to jim ne pripusti njih kruhoborstvo in nevošljivost, vendar ne živé predaleč ena od druge. Ako vjame n. pr. ribič samico, skoraj za gotovo vjame kmalo tudi samca. Ako nastane o času drestenja toplo in soparno vreme, to drestenje jako pospeši. Skoraj neverjetno je, kak vpliv razodeva v zraku nahajajoča elektrika na prebivalce vodne, posebno na linje, some, jegulje in ščuke. Med gromom in bliskom zapuste te živali svoja prebivališča in ležišča, postanejo zelo nemirne; gnjeto se vse na križem in drenjajo se k bregu, kakor bi hotele iz vode ubežati, in si na suhem zavetja iskati. O takem času so tako zmedene, da jih ribči velike množine v nastavljene mreže vjamó. V tem so podobne ovcam; kamor ena plava, tje se gnjete vse za njo, in tako bogato poplačajo obilni trud ubozega ribiča. Kadar so se ribe nehale drestiti, potem so trudne, so mirne, manj žro, kakor po navadi, še večkrat po več tednov ne prikažejo, in so tudi manj okusne za jed. Vkljub temu pa vendar ravno o času drestenja navadno največ rib polové. Da pa ribe ne uživajo in ne jedó vsaki letni čas z enako slastjo, da so celo dostikrat tudi škodljive, to vedo le predobro na Angleškem.

Tako pripovedujejo, da naj se ščuka nikar ne jé neuživa od meseca svečana do konec vel. travna; linj od vel. travna do vel. serpana; losos od sušca do konec rožnika; ostriz ali okun od m. travna do rožnika; karp od m. travna do m. serpana. Zato, ker so ta čas derstenja neokusne, ali pa nektare še celo strupene.

Fr. Gk.

Metelko

v

slovenskem slovstvu.

58. Vzajemnost slovenskega z drugimi sorodnimi jeziki — je Pismenici pristavek, ki ga je nemški spisal profesor P. Petruzzi, slovenski pa nekoliko predelal prof. Fr. Metelko. Menda zadnji njegov slovstveni spis, jezikoslovcem zanimiv tudi sam po sebi, je natisnjen v gimnazijskem izvestji ljubljanskem l. 1864 v obliki, v kateri ga je doveršil Metelko sam. Tukaj naj se ponatisnejo le bolj splošnje reči.

„Če se katerikoli jezik po zalogah njegovih besed in sestavkov premisli, se najde po pridnem preisknanji, de je ne le stvarivna ampak tudi razdjavna moč nad njim gospodarila. Nobenemu jeziku, kar jih je, se

ne morejo vse njegove korenine popolnoma odkazati, nobenemu vse njegove po pravih postavah nekdanj izobražene besede poverniti. Ta dvojna težkota zmirej zoperva jezikoslovcem ne le v novih jezikih, kateri pri vsi svoji lepôti in môči več znamenj razdjanja kakor popolnomasti na sebi imajo, ampak tudi v starih v izobraženi skorej doveršenih jezikih. Velikrat ga serce boli, de je jezik nekoliko korenin, pravi pomen svojih izobraznih zlogov, ali svojo svést izobrazne postave, tedaj déloma ali popolnoma svojo stvarivno moč zgubil. De je temu res tako, se toliko bolj razločno pokaže, če se kak jezik v različnih dobah njegovega življenja premisli, n. pr. nemški jezik od Ulfilas-a do naših časov. Tako se pridobi veliko število pred neznanih korenin, se najde pravi pomen izobraznih zlogov, in se začne dobivati predčutek izobrazne postave jezika. Ta znanost dobí toliko večí oségo in podlogo, kolikor več sorodnih jezikov n. pr. sanskriški, greški, latinski, nemški in slovenski se med seboj primerja.

O priméri pa se mora na dve reči gledati: 1) na enakost ali enorodnost besed in na osebitost jezika; 2) po spoznani enakosti se morajo dvoje beséde na tanko razločiti, namreč take, ktere so več jezikom enakopravno prirojene in jim že od začetka prilastene, in take ki so po zadobljeni samostojnosti jezikov po svoji potrebni ali nepotrebni vzajemnosti pozneje privzete. Po skerbnem primérjenji omenjenih jezikov ménim, de smem novakom v jezikoslovji v razsojevanje sorodnih besed te vodila priporočiti: 1) na oblike, izraze in sostave jezika se mora bolj gledati kakor na enakoglasne besede; 2) več jezikom prirojene so večí dél tiste besede, ktere, čeravno dozdévne različnosti, se dajo po znani postavi glasoménje na enak korén izpeljati; 3. samôtna beseda brez koréna in vej je skoraj gotovo od ktere ptujščine prišla 4) znamenje prederznosti, enostranosti in silne nevednosti je, če kdo, kar e več jezikom v lasti, le samo svojemu jeziku prilastiti hoče...

Skušnja učí, de vsak narod, ko se začne z drugimi narodi pečati, od njih nove umévke in z njimi vred tudi nove besede dobiva, in ta silno priložin osrede, svoj jezik obogatiti, se ne da popolnoma ovreči, če le privzeta beseda gladko teče, in mém družih nobenih gerbancov ne déla. Tako so tudi Slovenci, kar so se v kersčanstvo spreobrnili, od svojih sosednjih Nemcev, Lahov in Turkov veliko ptujih besed privzeli, katerih ene so se tako spremenile, de se njih izvirnost težko spozná; ene so pa v svoji ptuji izviri popolnoma nespreminjene ostale. Kaj posebnega je pa še to, de so se ene tukaj nespreminjeno ohranile, na svojem dômu pa sčasoma tako popačile, de jih brez doveršenega jezikoslovja skorej ni mogoče spoznati.

Iz omenjenih besed, kakor tudi iz ohranjenega dvojnega števila, ki so ga tudi Greki in Gotje iméli, pa iz nepreminjenega skazavnega in

storivnega naklona, verh tega tudi iz pravoredne preménje vsih glasnikov se razločno vidi, da so se Slovenci od nekđaj pravoreda svojega jezika terdo deržali, in ob času, ko so Nemci svoje besede mnogokrat premínili ali predrobili, so jih Slovenci v izvirni obliki, v kateri so jih bili prejeli, zvesto ohranili.

Lahko je skazati, de se besede Sanskritu sorodne v nobenem jeziku indo-germanskega rodu niso v tolikem številu in v toliki čistóti ohranile kakor v slovenskem, in de pravorédna lastnija preménje vsih glasnikov je v slovenskem nar bolj vterjena. — V furlanskem je slovenščina skorej popolnoma zaterta. V resnici žalosten spomin, če se pomisli, de po vsi Karnii ali po vsi ondotni planjavi do adriškega morja je slovenščina od časa Karljna velicega, razun enih besed, ki se tudi še po italiansko izgovarjajo, popolnoma zginila. Pogostno topljenje ali jotiranje enih soglasnikov je ondi skorej edino znannje slovenskega rodu. Tudi lastne imena so se veči del silo preminile, in le s težo se njih prava izvornost najde. De se narodska mlačnost, nar nevarniši podkopovavka slovenščine, odverne, in Slovencem, ki svoje poglede proti jugu obračajo, njih lastnija ohrani, je naša dolžnost ljudem s prijetnimi in lahko umevnimi bukvami k veči oliki pomagati, in pri njih veči in veči ljubezen do maternege jezika in domovine buditi.

Veliko besed je v našem jeziku, ki so besedam mnogoterih drugih jezikov ali popolnoma ali nekoliko, bolj ali menj enake, od katerih se pa vender v resnici ne more reči, de so jih Slovenci od drugih narodov ali pa drugi narodi od Slovencev vzeli; ampak so le občinska last mnogih narodov. — Kdor pa hoče vso sostavo kakega jezika razložiti, mora več jezikov v priméro vzeti: ravno tako, kakor se v rastlini doveršena znannost enega zeljišča po vsih njega razmerah brez znanosti družih sorodnih zeljišč nikakor ne more zadobiti.

Z dokazano sorodnostjo jezikov se pa ne smejo tiste ptujke zagovarjati, ki so se v poznejih časih v slovenski jezik sosebnó iz nemškega vrinile, in sčasoma nektere slovenske besede odrinile in skorej v pozabljivost pripravile: tacih ptujih besed se je treba skerbno ogibati; ker take ptujke čistoto lepega slovenskega jezika pokvarijo, dvomljivosti v zrékih napravljajo, in nas od naših bližnjih bratov, družih Slovanov ločijo.

Še veliko bolj pa, kot v posámeznih besedah, se je treba v skladnji nemškarije varovati, ktera nam celo velikrat terdóbo v zrekih, nerazločnost in dvomljivost prinese. Nekteri pisatelj je nemškega duhá takó navdan in slovenskega tako prazen, da s slovenskimi besedami nemško piše; kdor ga tedaj hoče prav razuméti, mora, kadar bere, nemško

misлити, sicer ne bo lahko posnel pravega smisla ali poména: komur je pa nemški jezik ptuj, si bo pri taki slovenščini zastoj glavo belil. —

Od vzajemnosti slovenščine še zadnjič sploh opomnim: Besede, ktere so iz prvih časov, ko so bili Slovenie z drugimi narodi še enega debela, drugim jezikom enake, so Slovencem ravno tako kot drugim narodom občinska sveta last. Besede pa, ki so se v poznejih časih iz ptujih jezikov v slovenščino priklatile, in velikrat boljši slovenske izreke ali izraze odrinile ter v pozabljivost pripravile, so slovenščini v nadlego ali pogubo, in jih je treba z boljšimi nadomestiti. Za tega voljo se mi je potrebno zdelo, teh in unih besed tukaj nekoliko na znanje dati in pokazati, ktere in kako je treba z drugimi boljšimi zmeniti. Se posebno pa se je treba varovati (kar se skorej ne more prepogosto priporočiti in zaterditi) v pisanji ptuje skladnje (Syntax), ktera je slovenskemu miselstvu ali duhu nasproti, ker ta še veliko bolj od posameznih besed svobodno razvijatev in razcvetev slovenščine ovira in zaderžuje. Kar dobrotljivi Bog odverni, in blagoslovi blago prizadevanje Slovéncem!

Spomini na Dunaj in okolico.

Posnel po svojem dnevniku Josip Levičnik, ljudski učitelj.

(Dalje.)

Moje načelo:

Kar lepega vidiš, hvalevrednega slišiš, koristnega skusiš, zapiši! — Po tej poti otmeš marsikaj pozabljivosti, in postavljaš hkrati sam sebi stalni spominek po prisloviči latinski: „*Litera scripta manet*“, ali po našem: „Zapisana čerka ostane“.

Potrudi se zdaj, blagi sobrat moj, z mano na mesto, kjer se iz tal dviguje ter primikuje k svoji doveršenosti ena naj lepših in naj krasnejših dunajskih stavb, namreč „Votiv-cerkev“. — Dne 18. februarja 1853 spozabil se je bil nek fanatiških političnih strasti zaslepljen mladeneč iz Ogerskega tako dalječ, da vzdignil je nesrečno roko svojo zoper posvečeno osebo Njih Veličanstva, sedajnega cesarja Franc Jožefa, ter jih hotel ob priliki Njihovega sprehoda zavratno vsmértiti. Božja roka čula je očevidno nad Njihovim življenjem; kajti veliki nož, s katerim jih je hotel prederzni morilec od zadej v vrat zabosti, vjel se je bil v železno zapono ovratnice; pogumni vladar, potegnivši svojo sabljo, se jaderno morilcu koj sami v bran postavijo, pritegnili pa so zdajci tudi še drugi, in jeze zdvijani Madžar bil je prijet in po zaslužnji kaznovan. Svitlega cesarja visokorodni brat, rajni nadvojvoda in poznejši nesrečni meksikanski cesar Maks sprožil je bil blago misel, naj bi se v spomin te čudovite otetbe postavila Bogu v zahvalo krasna cerkev, in res je bil 24.

aprila 1856 za njo temeljni kamen postavljen. Zida se na zapadni strani že večkrat omenjenega „paradeplatz-a“ in v bližavi dosedajne državne zbornice. Vpervič vidil sem to preumetno gotiško delo jesenski čas l. 1863., popotvaje na moravski Velehrad in v Holomuc. Od tadaj je storila ta stavba velike korake naprej; vender mende ne bo še kmal dodelana; al kadar bo, se bo splačalo edino le zarad nje potovati na Dunaj in viditi jo. Že zdaj se človek ne more nagledati preumetno iz samega rezanega kamna postavljenega ozidja. Sprednje lice z zvonikoma vred je do malega že dodelano. Prekrasni umetniški vzor je to, pravo zidarsko čudo našega časa. Še iz lesa bi kipar kmal ne zrezal tega, kar se tu iz kamna vsekano vidi. Dolgost cele triladijne cerkve znaša 47, visokost v sredni ladij 14 $\frac{1}{2}$, v kuplji 35 $\frac{1}{2}$, in pri zvonikih 49 sežnjev. 12 stebrov loči cerkvene ladije eno od druge; naj krasnejše pa bo presvetišče. Obok njegov podpiralo bo v podolgastem polkrogu 14 stebrov, za njimi je okrog in okrog prostorno hodišče, ki je opasano enako zvezdim žarkom s sedmerimi malimi kapelicami. Veliko preumetno zidanih cerkva sem že vidil, al kaj tacega še ne nikjer vrajmal, in kar sem zgoraj djal, še enkrat ponovim: doveršeno delo tega svetega hrama samo bo vredno popotvanja na Dunaj; kajti če se bo — kar ni dvombe, — znotranja oprava, barvano-steklene okna itd. vjemala z lepoto cerkvene stavbe, potem bo imel tu človek pred očmi res predpodobo rajskih krasot. — Ker me na Dunaji sploh spremlja moj zaznamek povsod, kamor grem, in delam vanj-ga sprot svoje notice, sem tudi tu na tem mestu to-le vpisal v taistega: „Vbogi Maks, pač ni si mislil, ko si sprožil blago misel za zidavo te sprelepe veže Božje, da preden bo delo skončano, krila bo truplo tvoje tesna grobnica v kapucinskih podzemeljskih prostorih. Naj Ti pa dá v plačilo za to Bog gledati nepopisljive lepote večnega raja!“ —

Od tod naprej podal sem se prot slovečemu „Josefinum-u“ (v okraji Alsergrund). Cesar Jožef II. je vtemeljil ta vstav l. 1785, da bi namreč preskerbel vojaške kardela s potrebnimi in dobro izurjenimi zdravniki. Že zunajna oblika te zale sgrade, ki ima glavni in dva stranska trakta, poplača človeka za trud, da jo gre pogledati. Toda le zunajnost viditi naj nikomur ne zadosti; znotraj! znotraj! naj se vsakikdo potrudi, ondi še le bo vidil, kaki preumetni, dragoceni in redko najdeni učni pripomočki stali so učencem tega jako koristnega zdravniškega vstava na službo, izuriti se v svojem imenitnem, pa težavnem poklicu. Nahajajo se tu neštevilni voščeni anatomični preparati, ki so veljali težke tisoče denarja, in ki nimajo skoraj enakosti. Koliko je pa viditi tudi še drugih znanstvenih reči, ni za popisati. Ker se bo pa odslej skerbelo za vojaške zdravnike po drugi poti, bo ta vstav v kratkim prenehal. Po

moji pičli razsodbi je pač škoda, ako se bo to res zgodilo*); kajti po pravilih vstava sprejemali so se vanj-ga le odlični dijaki, da so biti zamogli kos imenitnim in težkim ukom. Upati pa je, da vsaj dragocene anatomične in druge zbirke ostanejo Dunajski medicinski fakulteti prihranjene; zakaj neodpuštljivi greh bi bil, take reči razvleči al celo razprodati, in to tim več, ker je žalibog znano, da se včasih pri tacih razprodajah naj umetnejše reči za mali denar v pravem pomenu besede zaveržejo. Kakoršne vrednosti pa ima Jozefinski anatomični muzej, se nekoliko lahko sodi po tem, ako povem, da se kaže ondi voščeni kip, ki ga je naredil neki duhovnik v Florencu na Italijanskem, in je veljal 40 tisoč goldinarjev. Naročil je bil ta umotvor še cesar Jožef; al dospel je bil na Dunaj že po njegovi smerti; sicer bi bil tudi javaljne kdo zvedil, koliko ravno da velja.

Učenci Jozefinskega vstava opravljeni so po vojaški, in se morajo šolati po pet let. Koliko se tedaj lahko nauče, kažejo že edini učni pripomočki.

(Dalje prih.)

Letošnja šolska letina.

Letno sporočilo 4. razredne deške ljudske šole v Kamniku našteva v I. razredu vsakdanje šole 59, v II. 51, v III. 40, v IV. 28, vseh skupaj tedaj 178 učencev, in v nedeljski šoli 50. Učiteljev je bilo s katehetom vred 5, redovnikov sv. Frančiška. Učenci so se učili tudi oblikoslovja in risanja, telovaje in petja. Imena učencev so pisana v pravilni slovenščini. — Čveterorazredna ljudska šola v Postojni je imela po letnem sporočilu (slovenskemu) v I. razredu 69, v II. 76, v III. 51, v IV. 35 učencev in učenk, tedaj obojeh skupaj 231, v nedeljski šoli pak 84. Podučevalo se je tudi v risariji, v petji in v gozdnem varstvu. V dekliško obertnijsko šolo je hodilo 58 deklet, katere so se učile pletenja in šivanja. Učiteljev je naštetih vseh skupaj 8, g. France Mally, duhovni pomočnik je učil od 13. julija vse predmete v 3. razredu po 18 ur na teden; in gosp. France Padar, c. k. nadglednik sadišč, je zadnja dva meseca učence 3. in 4. razreda učil v gozdnem varstvu po 3 ure na teden.

Čvetero razredna deška ljudska šola v Novem mestu (Rudolfovem) na Dolenskem ima nemško-slovensko letno sporočilo in našteva v I. razredu vsakdanje šole 27; v II. 43, v III. 36 in v IV. 44 učencev. Vsi učeniki (6) so redovniki sv. Frančiška. Imena učencev so pisana slovensko, imena krajev nemško. Sporočilu je pridjan tudi odlomek nove šolske postave za Kranjsko, sklenjenje v lansk. dež. zboru, katero so poterdili presvitli cesar 29. aprila 1873.

Letno sporočilo čveterorazredne deške ljudske šole v Škofjiloki, (čisto slovensko) ima na čelu sestavek izpod peresa gosp. ravnatelja, „o

*) Če prav vém, so s skončanim šolskim letom 1872/73 zapustili zadnji učenci ta vstav. Pisavec.

hoji v šolo“ v katerem gosp. pisatelj razklada dolžnosti staršev zastran šolskega obiskovanja njihovih otrok, ter jim v ta namen razlaga šolsko postavo. Učencev je bilo v I. razredu vsakdanje šole 107, v II. 61, v III. 53, v IV. 24; vseh skupaj tedaj 245, nedeljskih učencev pa je bilo v 3 razredih 116, in sicer v I. in III. raz. po 40, v II. raz. pa 36. Učenci 3. in 4. razreda so se učili razen drugih navadnih nauk tudi sadjereje po 1 uro na teden. Sporočilo našteva tudi učila in učiteljsko bukvarnico (med naštetimi knjigami so slovenske in nemške).

Letno sporočilo (slov.-nemško) čveterorazredne ljudske šole c. k. rudnika v Idriji ima prav zanimiv sestavek „šola idrijska“ (spis. gosp. vodja) v slov. i nemškem jeziku. Za našo dobo je najbolj važno naznailo, da je bila tam od l. 1853 do l. 1865 tudi preparandija; iz te šole je izšlo 130 za podučevanje na trivialnih šolah sposobnih učiteljev, veliko teh še sedaj prav pridno in zdatno obdeljuje šolsko polje. (Tudi od l. 1850 je primankovalo učiteljev, ker bilo je več novih šol ustanovljenih, a vedili so si pomagati, in učencev pridobiti za preparandijo).

Na koncu leta je bilo v IV. razredu dečkov 59, deklíc 28; v III. dečk. 71, dekl. 51; v II. dečk. 88, dekl. 52 v I. dek. 66, dekl. 55. — V nedeljski šoli je bilo 65 dečkov in 77 deklíc in v risalni šoli 15 dečkov. Vseh učencev in učenk skupaj je bilo tedaj 627, in med njimi 81 unanjih. Učenci so se učili vseh drugod navadnih nauk, tedaj tudi sadjereje, risanja in oblikoslovja, petja, telovaje in godbe, učenke pa tudi gospodinstva.

Kar gotovo vsacega zanimiva, je, da se je v pretečenem šolskem letu v sobah gospoda rudniškega nadsvétnika podučevalo 12 učencev iz tukajšne nedeljske šole o umnem izdelovanji z žagico. Učile ste gsp. Ulrika i Antonina Lipoldovi. Učenci so naredili 128 velic in 90 manjših izdelkov. Izverstna ta misel; učenci spoznavajo praktično korist risanja, ostríjo si čustvo za umetnost i okus i. t. d. Učiteljev je bilo z vodjem in katehetom vred 8, učenice so bile 3; v IV. razredu se dečki in deklice skupaj podučujejo. Sporočilo našteva tudi učila i samoučila in je v vsakem obziru zanimivo.

Letno sporočilo javne štirirazredne ljudske šole Kranjske slovensko (ima na čelu sestavek „učiteljska knjižnica, sp. Franjo Špendal ravnatelj), v katerem gosp. pis. nam pove osnovo in začetek okrajne šolske bukvarnice in našteva dotične knjige. — Kaj primeren sestavek za šolsko poročilo, tako se ohrani zgodovina vstanove i. dr. Konci šolskega leta je bilo v vseh 4 razredih 164 učencev in 133 učenk, v nedeljski šoli pa 64 učenc. in 58 učenk. Učencikov je bilo z gosp. ravnateljem 5, kerščanski nauk v nedeljski šoli stá učila v. č. g. g. Janez Reš, dekan, in France Tavčar, duhovni pomočnik, gsp. Marija Kušter je učila ženska ročna dela po 12 ur na teden. Konečno opominja g. ravnatelj starše na dolžnost šolskega obiskovanja v prihodnjem letu.

Razredba učenk v deklíski obertnjiški glavni šoli pri č. č. g. g. Uršulinaricah v Škofji Loki našteva v IV. razredu 20, v III. 31, v II. 60, in v I. 27, v 3 razredih nedeljske šole 271 in v notranji šoli 104, vseh skupaj tedaj 538 učenk. — Učili so se deklíči tudi risanja, petja in šivanja. — Notranja šola (Innere Schule und Erziehungsanstalt) je imela 5 razredov. Izvanredni nauki so bili: slovenščina, talijanščina, francoščina, dalje zemljepisje, občna povestnica, prirodoslovje in naravoslovje, risanje, ženska ročna dela, posebno se našteva: šivanje (Weiss-

nähen und Kleidermachen), dalje sviranje na glasoviru, gitari in na citrah in petje. Ta šola tedaj vse ponuja kar druga svetna šola; da ljudje vedo tudi ceniti odgojo po samostanih priča to, da so v notranji šoli deklici iz vseh krajev.

Jahresbericht der k. und k. Bildungsanstalten für Lehrer und Lehrerinnen zu Laibach obsega dva dela. 1. Zemljepisni in zgodovinski poduk na tej šoli. 2. Šolska sporočila sestavi gosp. ravnatelj. Govorimo pa najprej od 2. dela.

A. Izobraževalnica za učitelje.

Z gosp. ravnateljem so učili 3 glavni učitelji (g. Lesjak je umrl 4. maja), 2 pomagalna učitelja (za risanje in telovajo) in 1 katehet. Na vadnici združeni z izobraževalnico so bili 4 učitelji, 1 podučitelj, in 1 namestni učitelj, le-tá do konca marca.

S koncem leta je bilo v I. razredu 11, v II. 12, v III. 16 pripravnikov. Za izpit sta se oglasila razun 16 domačih, tudi 2 unanja, med temi 3 niso dostali. Na c. k. vadnici je bilo v I. razredu 30, v II. 46, v III. 48, v IV. 52 dečkov.

Sporočilo ima daleč zbirko učnih pripomočkov, omenja podpore, katero so dobili pripravniki poglavitno v državnih štipendijah, namreč vsega skupaj 3647 gl. 50 kr.; ima tudi vaznejše ukaze šolskih uradov, kroniko učilnice, statistiko, izid zrelostnih preskušenj za občne ljudske in meščanske šole pri c. k. spraševalni komisiji v Ljubljani. Dodana so tudi pravila za obnašo učiteljskih pripravnikov in pravila podpornega društva za revne učiteljske pripravnike. Poslednjič je naznanilo o začetku prihodnjega šolskega leta. Tukaj je na drobno vse naštet, kaj se tirja pri sprejemni skušnji od učit. pripravnikov.

B. Izobraževalnica za učiteljice.

Tu so bili s gosp. katehetom vred 3 glavni in 3 pomagalni učitelji, 3 poslednji za risanje, za petje in sviranje na glasoviru, in za telovajo; 1 pomagalna učiteljica za francoski jezik in 1 učiteljica na vadnici združeni z izobraževalnico. Vadnica je imela le 1 razred, pa bo menda dobila s časom 4 razrede.

S koncem šolskega leta je bila v I. letu 15, v II. letu 31 pripravnic. Na vadnici je bilo 7 učenk.

Sporočilo našteva zbirko učnih pripomočkov, važnejši ukaze šolskih uradov, kroniko učilnice, statistično in naznanilo o začetku prihodnjega šolskega leta 1873/74. Iz poslednjega je razvidno, kar se vse tirja od dekličev, ki hočejo sprejeti biti v izobraževalnico. Šolska sporočila so pisana v nemškem in slovenskem jeziku. Iz naštetega je razvidno, da ta „Jahresbericht“ ni, kar so navadna letna sporočila, katera človek prebere in potem več ne pogleda, marveč bo to sporočilo tudi pozneje marsikomu v poduk in pojasnjenje, timveč ko slišimo, da bodo c. k. izobraževalnice izdajale svoja sporočila vsako tretjo leto. (Dalje prih.)

Dopisi in novice.

Na Dunaji je bila 26, 27. in 28. avgusta prva skupščina slovanskih pedagogov.

Pitanja dakle, koja su se na toj skupštini razpravljala, glase:

I. U kojem odnošaju da bude skupština slavenskih pedagoga naprama obćim učiteljskim skupštinam pojedinih slavenskih plemena?

II. Kako, gdje i odakle da se poosnivaju slavenske pedagogijske knjižnice?

III. Kako bi se dosadanjim slavenskim učilom put u škole prokrčiti (pripraviti) dao; koja bi nova učila valjalo izdati, i kako bi se njihovo izdanje udesilo (pospešilo), da zadovolji potrebam svih slavenskih škola?

IV. Kako bi se udesilo prevadjanje boljih slavenskih omladinskih spisa u razna slavenska narječja, da se tako mladeži razbudi i uzgoji slavensko osjećanje (zavest)?

V. Je li potreban poseban list za promicanje načela i smjerova skupštine slavenskih pedagoga, i ako jest, kako da se to uredi?

VI. Neka se razprave i izreku ove rezolucije: »Skupština slavenskih pedagoga izjavljuje u ime slavenskoga učiteljstva, da ono vsa (sva) znanošću osvjetlana a izkustvom prokušana napredna pedagogijska načela prigrljuje i usvaja; te da je pripravno solidarno raditi (delati) s učiteljstvom svih kulturnih naroda, koji Slavene priznaju potpunoma ravnopravnimi na prosvjetnomu i kulturnomu polju.

Iz ovih skupštinskih pitanja i predložit se imajućih rezolucija, mislimo, da će svatko dobiti jasnu sliku ne samo o duhu, kojim će razprave teći, nego i o kulturnom i prosvetnom domašaju, kojemu se Slavenstvo nadati može, ako skupština valjana i čestito za rukom pojde. (V kakšnem duhu se bode versila ta skupščina, bomo še le iz obravnav zvedili. — Kakšna so napredna pedagogijska načela, po smislu nekaterih, tega se ravno sedaj z žalostjo pričujemo. Da - si smo verni Slovani, vendar nam je vera prva in naj dražja stvar na svetu. Ako zbrani slavanski pedagogi ne bodo se vtikovali v versko vprašanje, kakor svoje dni nemški pedagogi pri zborovanjih, in bodo to stvar prepuščali v razsojo tem komur gre, cerkvenim prednikom, potem bodo imeli simpatijo vsih Slovanov. — Drugače pa ta zbor ne bo nič koristnega učinil, in razpor med konservativnim in liberalnim Slovani bo pod tem zboru še večji. Tako zvani napredek, ki se pa čedalje bolj razodeva za nazadek, tudi med učitelji slogo podira. Vr.)

Narodna škola se imenuje društvo, katerega je osnovalo 27. svibnja (maja) l. 1873. do 22 učiteljev in učiteljic zagrebačkih učilnic. Dokler se ne skliče obćni zbor, veljajo pravila poterjena 22. lipnja (junija) l. 1869. Sverha (namen) društva je, da se vzajemno pospešuje duševno izobraženje udov, da ljudska šola vsestransko napreduje in da se domača odgoja s šolsko zлага.

Brati Hrvatje imaju tedej »Narodno školo« in »Pedagogično društvo«, in vsako društvo ima svoj časopis; Škola ima »Školskega prijatelja« i ped. društvo. »Napredka«. — Vsako društvo tudi izdaja knjige in časopise. Škola izdaja »Bersljan-a« i ped. društvo »Smilje«. — Zakaj da se oboje društvo ne služi v eno, to morejo sami naj bolje vediti?! — Prismoda je vsak, kdor se

vtikuje v reči, katere njega ne brigajo. Da pa raje gremo s konservativnim. »Školskim prijateljem«, kakor z »Napredkom« kdo se nam bode čudil?

Dobili smo v roke knjižico »Naša zemlja« ili dvanaest razgovora s djecom (iz. društvo »Narodna škola«). Kakor že naslov kaže, razpravlja se tukaj zemljepisje v popularni obliki. Ded pripoveduje svojim vnukom od zemlje, neba, solnca, meseca i zvezd. V petem razgovoru veli ded prinesiti svečo in jabelko, katero obrača okoli sveče, da razkazuje noč in dan.

V osmem razgovoru deda gerlo boli, potem citajo otroci iz neke knjige. — Da bodo spošt. čitatelji sami sodili, da g. pisatelj res ume popularno pisati, podamo jim enkoliko verstic iz 51. str. (Jezik je tako lohak in umeven, da bi bilo odveč to posloveniti.) »Bilo se već zamračilo. Stari djed počivaše sav (ves) izmučen na vrtu pod jabukom, koju je sam prije 12 godina zasadio. Djeca ga naskoro nadjoše (najdejo). Djed jih umah upita, da li su štogod tražili u kalendaru o mjesecu. Odgovore djeca, da jesu i da su po znamenjih našli sve promjene mjeseca. Radostan upita ih djed dalje, je li znadu, kako sunce mreknje. Pošto mu djeca odgovorišće, da neznadu, to im on ovako raztumači«. Mikavno je na dalje kako pisatelj vpleta med pogovore kmečke dela, katera ded opravlja. — Gotovo ne bo nikomur žal, ako si omisli to knjigo za 20 novč. V Zagrebu 1873. Tisak Lav. Hartmana i družbe. — Po nesreči so se vrinile tudi nekatere pomote. Neptun, najdaljni planet, je od solnca 627 milijonov milj in 61. zvezda stalnica v labudovem ozvezdju je oddaljena od solnca 13,592.000 milionov milj.; najbližje stalnice vsaj 4 biljone ali 200.000 dalej, kakor solnce od zemlje. — »Berslanu« listu za slikami za mladež početnih škola je ciena za 1. broj, posamezni list, 25 novč. (pri gosp. Hartmanu). Kakor viditi, bratje Hrvatje verlo napredujejo, imajo pa zares narodne šole, kakoršnih mi nimamo.

Iz Budanj. (Konec.) Pri §. 65 oglasi se g. Čampa, ter pravi, da so konecletne preskušnje nepotrebne; kajti ako jim je namen, da roditelji zvedo, koliko da so se otroci naučili, se to lahko zvé iz spričeval, ki je otroci prinesó domóv. Konecletne preskušnje se naj toraj odstrané, kakor so se odstranile tako zvane »premiije«. O tem podpira g. Čampo tudi g. Josip Benedek, učitelj iz Matenje vasi, rekši, ako bi se srenjčani v obilem številu vdeleževali preskušinj, ne bilo bi želeti odprave »prifeng«, a zarad kacih dveh oseb ne splača se sklicevati preskušinj!

Gospod Pin se oglasi, ter pravi, da imajo konecletne preskušnje tudi ta namen, zbujati pri občini veselje k šolskemu nauku (Pohvala). V ta namen napravljale naj bi se tudi konecletne šolske svečanosti. Govornik pripoveduje, kako je osnoval na primer tako šolsko veselico. »Dal sem napraviti«, tako pripoveduje g. Pin, »nekoliko cvetličnih šopkev. Te male šopke povežem potem v en velik šop, katerega prinesem potem v šolo. Pokličem tri deklice. Perva odvezovala je od cvetličnega šopa posamne šopke, ter jih je podajala drugi učenki, a ta tretji, zadnja pa jih je delila zbranim vsem nazočim. Ne veste, dragi bratje učitelji, kako sem s tem nedolžnimi cveticami razveselil stare ženice!« Govornik sklene:

»Če so lani cvetlice ženice tako razveselile, bode jih letos baje še bolj«. Pisatelj tega dopisa pravi, da razlika mika, jerebice so dobra jed, vendar pravi Francoz — da ne gré, toujours perdrix! (Pohvala.)

In tako se je končalo razgovarjanje o izkušnji gledé na šolski in učni red. Kakor se mi dozdeva, podal nam je gosp. okrajni šolski nadzornik in stalni odbor ta šolski in učni red zarad tega v razpravo, ker je še nekaj učiteljev, ki ga še niso brali. Na versti je druga točka dnevnega reda, o kateri

govori g. Zarnik Ivan. Govor se sprejme z občno hvalo,*) in gosp. Pin vpraša govornika: »Pa kako bo učitelj obiskoval stariše od hiše do hiše ter se z njimi pogovarjal o izreji i. t. d.? — Govornik odgovarja mu, da zaradi tega ni treba ravno od hiše do hiše romati. Prilike k temu ima učitelj dovolj o nedeljah pod domačo lipo.

Tretja točka izveršila se je brez vsega debatiranja. Odbor za okrajno bukvarnico položil je račun.

Ker imamo učitelji Postonjskega šolskega okraja tudi svojo lastno bukvarnico v Vipavi, katera šteje že mnogo dobrih knjig in časopisov, meni nekaj gg. učiteljev, da bi ne bilo napačno, ako se obedvi bukvarnici združite. Gosp. predsednik vipavske bukvarnice pa je te misli, da to ne gré tukaj obravnavati. Gg. družabniki vip. bukvarnice naj se o tem v kratkem v Vipavi domenijo kaj je storiti.*

Voli se novi odbor za okrajno šolsko bukvarnico. Voljeni bili so gg.: Arko, Benedek, Demšar, Rant in Vencajz.

Gospod nadzornik opomni, da s prihodnjim šolskim letom bode se jel terjati davek za okr. šol. bukvarnico, predpisan po min. ukazu od 15. grudnia 1871, štev. 2802.

Gg. učitelji predložijo potem, vsled točke 4 dnevnega reda, zapisnike šolskih bukvarnic in učnih pripomočkov.

Pri peti točki se nihče ne oglasi. — Potem pokaže še g. okrajni šolski nadzornik zbranim učiteljem izglede (Formulare) pisnih zvezkov, ki mu jih je poslal na ogled g. Stegnar iz Ljubljane. Viditi je bilo, da so izgledi prav praktično sestavljeni. Gospod nadzornik praša, koliko in kakošnih zvezkov vzela bi ta in una šola. Kaj določnega se o tem ni domenilo. Ko gospod okrajni glavar vsakemu iz med učiteljev nekaj učnih pripomočkov za njegovo šolo razdeli, konča se zbor nekoliko pred tretjo uro popoldne.

Pri skupnem obedu pri Lavrenciču pogovarjali smo se prav po bratovsko o šolskih in osebnih zadevah. Še le, ko je jela noč svoja krila po zemlji razprostrirati, podali smo si zbrani učitelji bratovsko rokó, ter šli v naj boljšem upu, ker nova šolska postava je poterjena, eni na desno, drugi na levo. Na zdravje!

Iz Ljubljane. Z odlokom slavnega c. k. deželnega šolskega sveta dne 10. avgusta je razpisanih 6 nagrad za učitelje iz Metelkove zapuščine po 42 gl. — Natečaj traja do 20. septembra. Prošnje se oddajajo slav. c. k. deželnemu šolskemu svetu potem okrajnih šolskih uradov.

— »O b č n i z e m l j e p i s« velika in lepa knjiga, katero je spisal in založil marljivi in učeni g. Janez Jesenko, profesor v Trstu. Nova ta knjiga slovenska obsega blizu 30 pol v veliki osmerki in razklada obširno ves zemljepisni nauk in sicer po najnovejših preiskavah in opazbah. Deli se v »zvezdoznanski«, »prirodoznanski« in »državoznanski zemljepis«. V tem so najprej v posameznih oddelkih popisani posamni deli zemlje skup: njih lega, velikost, gorovje in poljane, njih morja, reke in jezera, njih podnebne razmere, rastline in živali ter njih prebivalci. Potem so pa popisane posamezne dežele in države; med evropskimi je pisatelj posebno obširno pregledoval Avstrijo in njene kronovine in med temi je dežele, po katerih so naseljeni Slovenci, še natančneje popisal. Povsodi je zastavljal najnovejše številke, ki sem ter tje segajo do prve polovice tekočega leta. Rabil je tudi povsodi novo mero in vago, le v oklepih je pogostem pristavljaval še staro, da čitatelj na prvi pogled lahko primeri novo

*) Glej »Uč. Tov.« I. I. I. 13.

mero stareji. Dobiva se knjiga po vseh slovenskih mestih — pri knjigarjih, ki prodajajo tudi knjige »Slovenske matice«, in sicer za 2 gld., kar ni preveč, ako na velikost, obširnost in izverstnost knjige ozir vzememo. Vsem Slovencem bodi knjiga gorko priporočena!

— Sv. Mohorovo društvo je te dni razposlalo za vsakega uda šestero lepih knjig, vse za eden goldinar. Društvenikov je letos bilo 21.894. Bukve so se tiskale v 22.000 iztisih. V 13 letih je ta družba razposlala 808.775 knjig. Društvo ima lastno tiskarno v Celovci in pa: matico s 15.128 gl. 62 kr. Blagoslov božji pri tem zavodu je očiten. Ne da se tajiti, ka je razširenje društva jako pospešilo izdavanje: življenja svetnikov in svetnic božjih. Pisateljem ovega lepega dela gre javna čast in hvala.

— V Ormužu se je ustanovilo učiteljsko društvo. Predsednik mu je Šmindinger, nadučitelj pri Veliki nedelji.

— Čebelarско društvo v Ljubljani izdaja časnik (1krat na mesec) »Slovenska čebela«, ki velja za učitelje samo 75 kr. na leto.

— 21. julija je imel odbor udovskega društva svojo 3. sejo v tem letu; naj važnejša stvar, pokojnina za udovo r. g. M. Bernika in podpora za 2 otroka se je prihranila občemu zboru, kateri bo ta mesec med 20.—30., kar se bo pa v prihodnji številki na tanko naznanilo.

Premembe v učiteljskem stanu.

V Kamnogorico pride iz Koroškega (Kokave) g. Jakob Župan, v Presko iz Fužin g. Anton Žibert in v Šmartno pred Kranjem iz Ajdovice g. Vincent Kmet.

Razpisi učiteljskih služeb

Na Štajerskem: Nadučiteljska služba pri sv. Rupertu, p. sv. Lenartu v Slov. goricah s 460 gld. in stanovanjem. Prošnje na krajni šolski svet. Službi dveh učiteljic (ne učiteljev) v Ptuj s 540 in 480 gold. do 12. septembra. Učiteljska služba pri sv. Jurji v Slov. gor. (p. sv. Lenart) s 460 gld. Prošnje na krajni šolski svet do konca avgusta.

Na Koroškem: Učiteljska služba v Hörtendorfu pri Celovcu s 430 gl. in stanovanjem. Prošnje do 29. avg. na okrajni šolski svet v Celovcu.

Na Goriškem: Nadučiteljska služba v Kamnjah (500 gold. in stan.); učiteljske službe v Cerovem, Gorenjopolju, Kozani, Vipolžah, Vedrijanu, Vogerskem, Berjah in Oseku (s 300); podučiteljski službi v Črničah in Solkanu s 300 gld. (Vse službe so v okraju goriške okolice). Prošnje do 12. sept. na krajne šolske svete.

Poprave. V zadnjem listu »Uč. Tov.« v 6. versti od spod. beri v Postonji mesto v Vipavi, in v 3. versti od spod. mesto Postonji beri Postenji.

Listnica vred. G. P. G. iz G. Prejeli, odgovor pismeno; g. J. Z. iz B — Prejeli, mogoče!

Vljudno prosimo, da bi vsi g. g. naročniki, ki so še kaj naročnine od pred in za letos dolžni, svoj dolg poravnali.